

BESLUT

2021-11-01 Dnr: 21/00723

SAKEN

Uppdrag granskning: Borta med vinden – vad hände sen?, SVT1, 2021-02-17, program om bygge av en vindkraftpark; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

PROGRAMMET

Programmet var en uppföljning av *Uppdrag granskning: Borta med vinden* som sändes i SVT1 den 29 april 2020. Programledaren presenterade programmet enligt följande.

I lilla Viksjö skulle det göras en enorm satsning på vindkraft och mångmiljardinvesteringar var ett drömuppdrag för många småföretagare som lockades dit. Men när vi tillsammans med SVT Nyheter Västernorrland var där för ett år sedan så stod bygget stilla och fakturorna betalades inte. I dag är projektet igång igen, men för många har det slutat i personlig katastrof.

Därefter sa en reporter följande.

Polisanmälningar om miljöbrott, berättelser om hot och kriminella kopplingar. Ja, senast vi var här så hade det stora bygget här utanför byn stått stilla i månader på grund av interna tvister. Underentreprenörer hade inte fått betalt och flera hotades av konkurs.

Därefter visades inslag med intervjuer från *Uppdrag granskning: Borta med vinden* den 29 april 2020. En underentreprenör sa bland annat att alla som hade varit inblandade i projektet hade blivit lurade. En annan underentreprenör sa att han hade blivit skuldsatt och riskerade konkurs. Därefter sades bland annat följande av en speakerröst.

Han var en av ett trettiotal små underentreprenörer som kontrakterats av Stockholms-företaget Active Works och deras systerföretag NLC för att bygga vägar och förbereda för fundament i vindkraftparken. När så Active Works och deras uppdragsgivare, det tyska vindkraftföretaget Nordex, hamnade i konflikt med varandra så stoppades utbetalningarna till de små underentreprenörerna. De väntade i månader på pengar som aldrig kom. Det som hänt sedan i april, när vi var här förra gången, är att en ny entreprenör övertagit bygget. Active Works och NLC har gått i konkurs med skulder på 214 respektive 67 miljoner till underleverantörer [...]. Det är väldigt stora konkurser i jämförelse. Striden

mellan de två konkursade bolagen och deras tyska beställare väntar fortfarande på ett avgörande i en skiljenämnd.

En tredje underentreprenör, i programmet kallad ”Anders”, berättade sedan om hur hans företag hade gått i konkurs till följd av att arbetet i parken hade stått still. Bland annat följande sades.

(Reporter) – Kan du berätta vad det har inneburit för dig personligen? (Anders) – Personligen har det väl gjort att man är trött och slut och orkar inget mer liksom och man litar inte så mycket på folk längre [...]. (Reporter) – Tror du i dag att det är någon annan som sitter på pengar som du skulle ha haft? (Anders) – Ja, det tror jag säkert. Man kastar ju inte bara bort de där pengarna hur som helst. (Reporter) – Menar du att du har blivit blåst? (Anders) – Ja, absolut.

Därefter sades följande av en speakerröst.

Fortfarande är den stora frågan: vart tog underentreprenörernas pengar vägen? I Active Works och NLC fanns vid konkursen bara skulder och på deras konton fanns endast några tusenlappar. Av fasta inventarier, maskiner och verktyg har det mesta uppgetts vara stulet, borttappat eller sålt. Av värden för två och en halv miljon har konkursförvaltarna hittills inte hittat mycket mer än en kvarglömd tvättmaskin och en torktumlare. Huvudpersonerna bakom Active Works är nu verksamma i andra bolag. Ett av dem jagas av Kronofogden för stora skatteskulder. Ett annat anklagas för att ha stulit jord på en gård.

Ett kommunalråd i Härnösands kommun intervjuades sedan. Han sa bland annat att han till en början hade varit positiv till projektet men att den uppmärksamhet som projektet hade dragit till sig varken hade gagnat kommunen eller utvecklingen av grön energi. Därefter sades följande av en speakerröst.

Active Works konkursbo är i princip tomt. Deras hopp står till att vinna den tvist om 239 miljoner man har med tyska Nordex. Nordex har konsekvent hävdat att man betalat allt enligt kontrakt. Men de har lämnat ett förlikningsbud för att slippa kostnaderna för en utdragen rättsprocess. Kravet på Nordex räknas i konkursboet som en tillgång. I förra programmet kunde vi berätta att Active Works flyttat den tillgången till sitt moderbolag som ju inte är skyldigt underentreprenörerna några pengar. Ekobrottsmyndighetens chefsåklagare menade att det kunde vara ett brott.

Ett inslag ur *Uppdrag granskning: borta med vinden* den 29 april 2020 visades sedan. I inslaget sa chefsåklagaren för Ekobrottsmyndigheten följande.

Jag tycker att det här är väldigt märkligt, för det innebär i praktiken att man tömmer ju det här bolaget på den största tillgången. Det blir konkursmässigt i och med att fordran på de här beloppen överläts till Olbia. Det kan ju vara brottsligt. Det heter oredlighet mot borgenär, eller bolagsplundring, enklare uttryckt.

Därefter sades följande av en speakerröst.

Active Works högste företrädare [NN] meddelade senare att fordringen flyttats tillbaka. När vi nu tittar närmare på systerföretaget NLC vars styrelseordförande är samma [NN] upptäcker vi att samma sak skett där. NLC har en fordran på 72 miljoner på Active Works och skulle alltså få del av pengar som eventuellt kommer från Nordex. Pengar som då skulle ha gått till underentreprenörerna. Men den tillgången som då skulle vara bolagets

största och underentreprenörernas sista hopp om att få tillbaka sina pengar, flyttade man strax före konkursen över till ett annat bolag, Olbia group AB. Deras styrelseordförande heter, ja, just det [NN]. Han har fått ta del av programmets innehåll och erbjudits möjlighet att svara på våra frågor, men han har avböjt att medverka.

Samtidigt visades en bild på NN från ett videosamtal ur *Uppdrag granskning: Borta med vinden* den 29 april 2020.

I slutet av programmet sa en speakerröst bland annat att det fortfarande återstod att se vart underentreprenörernas pengar tagit vägen. En underentreprenör sa avslutningsvis bland annat ”man ska inte kunna göra sådär mot andra och komma undan. Man ska jobba för sina pengar, man ska inte lura folk på pengar”.

ANMÄLAN

Programmet har anmälts av NN som företrädar Active Works AB. NN anför sammanfattningsvis följande.

Ställningstagande mot Active Works

Programmet var vinklat och tog ställning mot Active Works. Nordex ställdes inte till svars på samma sätt, trots att Nordex hade totalentreprenöransvar för projektet.

Reportern ställde ledande frågor till underentreprenörerna, vilket fick det att framstå som att det hade förekommit oegentligheter från Active Works sida.

En underentreprenör sa att han hade blivit lurad, vilket inte stämmer. Det finns inga bevis på att det har försvunnit pengar på vägen från Nordex. Om den pågående tvisten med Nordex utfaller till Active Works fördel kommer pengar att betalas ut till de underentreprenörer som har oreglerade fordringar. Eventuella pengar kommer att regleras från konkursboet.

Skatteskuld

Det stämmer inte, som sades, att huvudpersonerna bakom Active Works är verksamma i andra bolag varav ett jagas av Kronofogden för stora skatteskulder.

Kopplingar till NLC

Det stämmer inte att Active Works och NLC är systerföretag. Företagen har olika ägare, endast en gemensam styrelsemedlem. Inför programmet upplyste NN Sveriges Television AB (SVT) om att NN inte är styrelseordförande i NLC, enbart styrelsemedlem. SVT menade att då NN var registrerad som enda ledamot/suppleant i bolaget betydde detta att han i praktiken också var styrelsens ordförande. Det stämmer inte då det inte går att vara både ledamot och suppleant. Suppleanten i bolaget är en annan person.

Inventarier vid konkurs

I programmet påstods att det vid Active Works och NLC:s konkurser saknades inventarier. Det stämmer att detta var status i konkurserna vid edgångssammanträdena, långt innan julen 2020. Arbetet med inventarier har sedan dess fortsatt och SVT fick innan sändning veta av Active Works att allt var hanterat. Hade SVT talat med konkursförvaltarna hade korrekt information om detta kunnat återges i programmet.

Flytt av fordran

Det var missvisande att det inte framgick att fordran från Olbia hade flyttats tillbaka till Active Works redan innan *Uppdrag granskning: Borta med vinden* sändes den 29 april 2020. Chefsåklagaren i programmet påstod att flytten av fordran kunde vara brottslig. Om något brottsligt hade skett skulle det ha lett till en utredning, och någon sådan har inte inletts. Om det skett en tvivelaktig konstruktion skulle rekonstruktör eller konkursförvaltare gjort ett återtag på transaktionen.

NN:s bemötande av kritiken

NN hängdes ut i programmet och framstod som en tvivelaktig företagsledare. Det stämmer inte, som sades i programmet, att NN avböjt att medverka. NN hade mejlkontakt med SVT och svarade på de frågor han kunde besvara. Däremot valde han att inte framträda i sändning.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att programmet överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Ställningstagande mot Active Works

Med utgångspunkt i att flera småföretagare ännu väntade på att få betalt för utfört arbete i Viksjö, gjordes det i programmet en redogörelse för utvecklingen sedan sändningen av *Uppdrag granskning: Borta med vinden* den 29 april 2020. Redogörelsen byggde på bland annat konkursboets inventarielistor och annan dokumentation. NN anser att SVT skulle ha ställt fler frågor till beställaren Nordex. Reportaget fokuserade inte på den pågående skiljedomsprocessen mellan Active Works och Nordex, som parterna själva har att reda ut. Det har dock i programmet redovisats för parternas syn på huruvida betalning skett enligt kontrakt.

Det är tillfälliga medverkande som uttalar sig om att de anser sig vara lurade. SVT vill dock framhålla att vad de intervjuade talade om var att de kände sig lurade efter att gått in i ett stort byggprojekt som sedan slutade i ekonomisk ruin. Det sades inte att de blivit lurade av någon utpekad part. SVT anser inte att reporterns frågor till de medverkande går utanför kravet på opartiskhet. Utifrån källmaterialet drogs sakligt grundade slutsatser och parterna i konflikten har givits möjlighet att redogöra för sin syn på konflikten.

Skatteskuld

NN vänder sig mot uppgiften i programmet om att huvudpersonerna bakom Active Works är verksamma i andra bolag och att ett av dessa jagas av Kronofogden för stora skatteskulder. Vid tidpunkten för reportagets färdigställande i februari år 2021 var NN:s företag [företagsnamn]:s skuldsaldo hos Kronofogden drygt 700 000 kronor. NN var vid tiden för sändning ensam ordinarie styrelseledamot.

Kopplingar till NLC

”Systerföretag” är inte en juridisk term utan mer en fråga om språkbruk för att beskriva de nära kopplingar som fanns mellan företagen. SVT:s research visade bland annat att NLC och Active Works (och även andra bolag i samma sfär) delade inte bara styrelseordförande/ledamot, utan även suppleant. I en bolagsstyrelse med färre än två ordinarie ledamöter behöver inte en särskild styrelseordförande anmälas enligt Bolagsverkets regler. För begriplighetens skull användes begreppet ”ordförande” i programmet. Bolagen hade även samma externa firmatecknare. När bolagen var verksamma delade de också samma adress. NLC:s postadress är en c/o-adress till Active Works AB. Av konkurshandlingarna framgår vidare att det är Active Works som varit NLC:s huvudsakliga uppdragsgivare. Som framgick av det första programmet; när en företrädare för NLC hotades av personlig konkurs så företrädde han i rätten av personer som var anställda av Active Works, bland annat bolagets företagsjurist.

Det är vedertaget att använda ett beskrivande språkbruk för att ge publiken en begriplig bild av ibland komplicerade skeenden och strukturer. Att beskriva Active Works och NLC som ”systerföretag” anser SVT var rimligt. De otvetydiga kopplingarna som finns mellan företagen redogjordes för även i programmet.

Inventarier vid konkurs

Det sades i programmet att ”i Active Works och NLC fanns vid konkursen bara skulder och på deras konton fanns endast några tusenlappar. Av fasta inventarier, maskiner och verktyg har det mesta uppgetts vara stulet, borttappat eller sålt. Av värden för 2,5 miljoner har konkursförvaltarna hittills inte hittat mycket mer än en kvarglömd tvättmaskin och en torktumlare”. Denna formulering delades med NN innan sändning och NN:s kommentar var att det fanns felaktigheter och att ”korrekta fakta går säkert att inhämta av de personer som är mer insatta i ärendet”. SVT utgick ifrån den skriftliga dokumentation som fanns i form av konkursboets inventarielista och fann inte skäl att misstro denna sammanställning. SVT har kontrollerat tingsrättens handlingar och det finns ingen uppdatering av dokumentationen som visar på att alla inventarier skulle vara återfunna. Hade NN presenterat några förklaringar eller motbilder hade SVT naturligtvis redovisat dessa, men så skedde inte trots påstötningar.

NN:s bemötande av kritiken

SVT framförde vid flera tillfällen önskemål om att intervjua NN inför sändning. Denne avböjde bestämt att medverka. SVT lät trots det NN ta del av innehållet i programmet i förväg. SVT hade mejlkontakt med NN. På en rad punkter uppgav NN kortfattat att SVT:s uppgifter var felaktiga, trots att det fanns stöd för sakuppgifterna från både skriftliga och muntliga källor. NN kunde heller inte precisera eller ge ett underlag som talade emot SVT:s uppgifter, trots påstötningar. SVT:s bedömning var att NN:s kommentarer till SVT:s frågor inte var av den karaktären att de kunde ge en tydligare bild av hur Active Works ställde sig till uppgifterna i programmet. SVT anser att beskrivningen om att NN inte velat medverka är korrekt. I detta sammanhang var begreppet medverka synonymt med att höras eller synas i bild, något som NN bestämt avvisade redan i de inledande kontakterna. Det beskedet kvarstod även inför sändning.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Anmälaren NN anför sammanfattningsvis följande.

Skatteskuld

Den 3 februari 2021 fick NN mejl med manus för programmet från reportern. NN meddelade reportern i ett mejlsvaret den 13 februari 2021 att uppgiften om [företagsnamn]:s skatteskuld var felaktig. NN kommunicerade också detta med reportern över telefon.

I ett utdrag från företagets skattekonto går att se att delar av skulden reglerades den 6 februari 2021. Resterande justeringar bokfördes den 26 februari 2021. När programmet sändes den 17 februari 2021 fanns ett underskott om knappt 500 000 kronor, men anstånden var beviljade, även om de bokfördes först den 26 februari 2021. Summan på 721 446 kronor gällde moms i september år 2020. Detta fick företaget först anstånd med till december år 2020. Därefter ansöktes om ytterligare anstånd vilket beviljades omgående.

Summan på 445 011 kronor gäller moms i december 2020. Den deklarationen var klar den 26 januari 2021 och företaget ansökte direkt och fick svar om beviljat anstånd. Det går också att se att företaget fick en utbetalning från skattekontot om 55 000 kronor den 8 mars 2021. Detta hade inte gjorts om det funnits ett underskott. Kvar på kontot den 8 mars 2021 var 412 320 kronor för kommande skatter.

PROGRAMFÖRETAGETS TILLÄGGSYTTRANDE

SVT anför i huvudsak följande.

Skatteskuld

Som framgår av den dokumentation som NN bifogat var skulden inte reglerad vid tidpunkten för SVT:s kontakt med NN den 4 februari 2021. I mejlsvaret till SVT den 13 februari 2021 skrev NN att uppgiften om skatteskuld var fel. I mejlet lämnades dock inget underlag eller hänvisningar och SVT bedömde inte att detta motbevisade Kronofogdens uppgifter. NN och hans bolag var heller inte utpekade med namn i programmet. Det som sades var att ett bolag hade stora skatteskulder. SVT anser att detta, både med hänvisning till underlaget som SVT hade och de uppgifter som NN nu inlämnat, var sakligt korrekt.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debatt-deltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas. Att en part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas på något annat sätt.

Kravet på opartiskhet innebär enligt nämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Denna skyldighet innebär enligt nämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas. SVT ska före sändning av

program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Ställningstagande mot Active Works

Programmet var en uppföljning av ett tidigare sänt avsnitt av *Uppdrag granskning* om ett vindkraftparksbygge. Utgångspunkten i det nu sända programmet var att underentreprenörer inte hade fått betalt för det arbete de utfört i parken och att uppdragsgivarna Active Works och NLC sedan sändningen av det tidigare programmet hade gått i konkurs. Av programmet framgick att Active Works hade en konflikt med beställaren Nordex och att betalningar till underentreprenörer därför hade stoppats. Med beaktande av programmets utgångspunkt kan granskningsnämnden inte finna att det NN har anfört om att Nordex inte ställdes till svars i programmet medför att programmet blev ensidigt. Det strider därför inte i detta avseende mot kravet på opartiskhet.

En del av NN:s kritik är riktad mot uttalanden gjorda av underentreprenörer som intervjuades i programmet. Dessa var så kallade tillfälligt medverkade för vilka kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre än för företrädare för programföretaget. Programmet strider därför inte i dessa avseenden mot kraven på opartiskhet och saklighet.

NN:s bemötande av kritiken

Nämnden konstaterar att SVT innan sändning lät NN ta del av en skriftlig redogörelse för sakpåståenden och kritik som skulle föras fram i programmet. NN gavs också möjlighet att medverka i programmet men avböjde. Nämnden anser att SVT därmed har gjort vad som rimligen kan krävas för att ge NN möjlighet att bemöta de uppgifter som i programmet lämnades om honom och hans företag. Programmet strider därför i detta avseende inte mot kravet på opartiskhet.

Skatteskuld

NN har anfört att det felaktigt sades i programmet att huvudpersonerna bakom Active Works var verksamma i andra bolag varav ett jagades av Kronofogden för stora skatteskulder. NN har vidare anfört att en del av det aktuella företags skuld reglerades den 6 februari 2021 och att resterande skuld reglerades den 26 februari 2021. Av uppgifterna i ärendet framgår att med hantering av skulden avses betalningsanstånd.

Mot bakgrund av vad NN har anfört i ärendet om att han innan programmet sändes uppgett till SVT att den aktuella skulden var hanterad, anser nämnden att framställningen av skatteskulden och att NN ”jagades” av Kronofogdemyndigheten möjligen förmedlade en negativ bild av NN och företaget i fråga. Nämnden konstaterar samtidigt att det av handlingarna i ärendet framgår att företaget vid

sändningstillfället den 17 februari fortfarande hade skulder hos Kronofogden. Formuleringarna om detta i programmet blev därför enligt nämndens mening inte missvisande eller partiska och framställningen strider därför inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Kopplingar till NLC

Nämnden beaktar vad SVT har anfört i sitt yttrande om kopplingar mellan Active Works och NLC att NN haft möjlighet att bemöta uppgiften enligt ovan och anser att den förenklade beskrivningen av företagen som ”systerföretag” inte medför att programmet strider mot kravet på saklighet i denna del.

Inventarier vid konkurs

Nämnden anser att SVT har visat grund för påståendet om Active Works inventarier vid konkurs. NN har också haft möjlighet att bemöta dessa uppgifter enligt ovan. Programmet strider därför inte mot kravet på saklighet i denna del. Vad NN har anfört om att dessa inventarier senare hanterades ändrar inte den bedömningen.

Flytt av fordran

Nämnden konstaterar att det framgick av programmet att fordran flyttats tillbaka från Olbia till Active Works. NN har också haft möjlighet att kommentera sakpåståendet enligt ovan. Vad NN har anfört om att tidpunkten för flytten inte framgick av programmet medför enligt nämndens mening inte att programmet strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Övrigt

Vad NN i övrigt anfört medför inte att programmet strider mot de bestämmelser som gäller för SVT:s programverksamhet.

Detta beslut har fattats av Helena Rosén Andersson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Erik Fichtelius och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Tamara Mivelli.

På granskningsnämndens vägnar

Helena Rosén Andersson

SIGNATURSIDA

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande
undertecknare:

NAMN:	Lilian Helena Rosén Andersson
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_09c0be9981d3a7e7a0f42ffb366a5d9d9b
DATUM & TID:	2021-11-01 09:03:27 +01:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2021-11-01 09:03:33 +01:00
Ref: 22716SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)